

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohánytösdékben.

Arról a bizonyos lapalaptításról.

Hónapok óta egyik nyilatkozat a másikat hajszoja abban a kérdésben: alapítanak-e a katolicusok egy új politikai lapot, a mely minden párkerettől függetlenül nyilvánítson politikai véleményt — vagy hogy maradjon meg az Alkotmány, az egyetlen nagy politikai napilapunk hivatalos vezető organumnak?

Mikor ezeket a hangokat-hallom, mindig bizonyos boszúság fog el. A mig nem volt valamire való kath. lapunk, ettük kezünket-lábunkat, öntöttük a cikkek sorozatát: elveszünk a szemközti álló antikatholikus lapok áradatában — nincs, a mi elveinknek szószólója lehetne. Mikor aztán egy-két nagylelkű ember (Esterházy, Zichy) áldozatkészsége folytán (a többi akkor is lapított az „elvek” és a „nagy hang” árnyékában) lett egy kath. lapunk, a melyet csak fentartani és megerősíteni kellett volna, akkor újra elkezdének óbergatni, hogy nincs jól, hanem valahogyan másként kellene lenni.

En egyszerűnek találnám a dolgot másként. Álljanak elő azok a valakik, a kiknek a kicsapott lelkesedése okvetlenül más medret óhajt, álljanak elő, tegyenek le egy-két millió koronát, a mennyi egy új megfelelő lap alakításához szükséges, aztán beszéljünk a jövőd irányairól.

De csak kritizálni, mosdatni vagy feketíteni — ez nem a tettek katolicizmusa, hanem a náthásoké.

Ugy vagyunk ezzel is mint a hogyan néppárttal voltunk. A később nagyhangú urak elhagyták aludni a katolicizmusul. Mikor aztán Tisza Kálmán dajkasága és altató nótái után jött az ébredés, egyszerűen hordozták a véres kardot ország-szerte. A lelkesedés megszülte a néppártot s most azok, a kik a munkából nem vették ki a részüket, a nagy kritizálás után mindenáron a sülyesztés mellett vannak.

Tessék jobbat csinálni és nem félrevonulni a munka mellől.

Tessék az Alkotmányt megjavítani, ha szükség van a javításra. Különb szerkesztőt mint Turóczy Béla keresve is alig találunk. S Turóczy Béla van annyira okos ember, hogy megérti azt a mit a kor, a mit a katolicizmus érdeke Magyarországon tőle követelhet. De ott is egy baj van. Pénz nincs! Ehbéren tartani egy tucat embert, aztán követelni tőlük, hogy olyan munkát csináljanak, mint azok az újságírók, a kiket ötször-tízszor akkora fizetéssel töm az ellenséges vezérlet — nem lehet. Tessék csak rendelkezésre bocsátani megfelelő összegeket, akkor majd lesznek új munkatársak, erős tehetségek, akik egy irányító kéz hatása alatt ki fogják elégi-

teni mindazokat az igényeket, a melyek feljük tekintenek.

Aztán a politizálás!

Minden lap politizál. Kell politizálni! Tehát egyik vagy másik irányzat mellé oda kell állania! Akármelyiket követi mindig lesznek emberek, akik az ellenkezőt tartják helyesebbnek. Melyik mellé álljon? A munkapárt mellé, amelyik tulajdonképpen csak nevében van s programja ezáltal lesz? A Justh-párt mellé a melyben a radikalizmusnak is tér nyílik? a Kossuth-párt mellé, a mely hasonló vízekben evez, vagy a néppárt mellé, a mely a katolicus, illetve keresztény elvek mellett mindig lándzsát tört? Azt hiszem nem lesz nehéz a felelet?

En nem látok egyebet, csak azt, hogy a látszat szerint megint nagyon jó a dolgunk. A magas politikában senki sem bánt bennünket. Hát most fészkelődünk. Ássuk a vermet. Hát ássátok, ássátok alá a vermet. Ha aztán a szabadkőművesek által összehordott gyűnyag föllobban, akkor majd lesz újra miért jajgatunk, hogy készületlenek vagyunk.

Mindezt pedig nem csupán a magam véleménye alapján mondom el, hanem mint a székesfehérvári esperesi kerület véleményét is, a mely nézetem illetően kifejezésére telhatalmazást adott.

Bilkei Ferenc.

Székesfehérvár lakosságának kialakulása.

Felolvasta: **MAROSI ARNOLD** a Földrajzi Társulat 1910. szept. 25-ki vándor gyűlésének szakülésén.

Székesfehérvár szab. kir. városnak az 1910 ki általános népszámlálás szerint lakossága 32167, melynek anyanyelve magyar. A kevés kivétel főleg az itt állomásozó idegen nyelvű katonaságra esik.

Előadásom célja a rövidre szabott idő alatt legalább nagy vonásokban annak vázolása, miféle elemekből alakult ki ez a jelenleg egységes nyelvű lakosság. A kérdés mellékgondolata: mennyi maradt fenn a mostani lakosságban abból az ősi magyarságból, mely egykor Székesfehérvárt, a koronázó várost lakta, azt hiszem, a tárgyának némi érdekességet is ad. Ha a megvilágítás tén nem lesz eléggé részletes, ezért előre is szíves elnézést kérek. A hiba forrása nem a jóakarásban, inkább a kidolgozásra jutott idő rövidségében rejlik. Egy hete ért a megírt felhívás, ennek folytán csak közimert adatokra támaszkodhattam. Ujabbak felkeresésére időm nem jutott, de azért tárgyamhoz ragasz-

kodtam, mert mélyen tisztelt vendégeinknek helyi érdekességgel kívántam szolgálni.

Településről lévén szó az első kérdés, milyenek e szempontból városunk földrajzi viszonyai? Folyóink, mely a területek benépesedésénél oly nagy szerepet játszik, nincs, hiányzik a természetnek azon különbözősége is, ami a belőle kifejlődő kereskedés alapján az alföld és magasabb hegyvidék határát teszi meg a városok színhelyévé, régi időben az itt elterülő mocsarak sem voltak hasznára a nagyobb arányú letelepedésnek. Azért a vidék teljesen lakatlan még sem volt. Erről tanuskodik a város szomszédságában délre a kuruchalmon kiásott urnatemető. A szomszéd határban, Csalán (Kisfaludi-dűlő) szintén akadtak ilyesmire, de széthányták és csak későbbi, szóbeli értesülés alapján jegyzem föl ezen adatot.

Hogy a város mai helyén római telep volt, azt az itt is, ott is előforduló feiratos kövek igazolják. A gyarmat neve azonban kétséges (Herculia, Cimbriana, Curta, Caesarea, Fioriana). A vármegyét keresztül szelő római utak közül háromnak volt a találkozása, de azért nagyobb jelentőségre nem emelkedett. Egyszerű átmeneti állomás volt; hadászati szempontból is Aquin-

cumhoz tartozott, katonaságát az ottani légiók-ból rendelték ki.

Mi volt Székesfehérvár területén a rómaiak átvonulása után, arra semmi adatunk sincs. Sirokról, temetőkről, melyek a régebbi középkorból egyes helyeken (Keszthely, Győr) egész mezőket foglaltak el, semmit nem tudunk. A Demkő-hegyi pogánykori magyar sírok türik meg e némaságot, mint első jelek a magyarságnak e helyen való megjelenésére.

Székesfehérvár területének újabb benépesedését, mely a római gyarmat elpusztulásával tén egészen megszakaadt, ettől az időtől, a magyarság megtelepedésétől számíthatjuk. A népesedési mozgalom azonban nagyobb arányokat csak akkor öltött, mikor Sz. István a jelenlegi belváros emelkedett területén várat épített, fényes, ragyogót, azért nevezte el a nép Fehérváru vagyis Fehérvárnak. Együttal megtette szökelyének, így lett belőle királyaink koronázó és temetőző városa, ami nemcsak jelentőségét emelte, az akkori viszonyokhoz mérten lakosságát is szükségképpen megsokasította. Lakosságát felszabadítván a váriak szolgasága alól, Fehérvár volt az első szab. kir. város.

Idő folytán természetesen a lakott terület is nagybodott. A várnak a XVII. századból fenn-

Sövegjártó János

vászon kereskedése

Székesfehérvár, Barátok épülete,

EZELŐTT: **ÖZV. HANEL ANTALNÉ.**

Nagy választék gyű és asztalneműekből,

— fehér és színes barchetok, stb. —

Olcsó, szabott Árak.

Mai lapunk 6 oldal.

00000570

helyesbítése céljából.

15. Indítványok. (Az indítványok írásban előre bejelentendők.)

Székesfehérvár, 1910. október 5-én.

Szirbeh Löszef, tanítótünetelt elnök.

Teloki Sándor, tanítótünetelt főjegyző.

Jótekönség. Csórón Szógyény Marich László gróf leányai, Mariska és Ilonka grófnők kedves szokásukhoz híven az idén is nagy jótekönséget gyakoroltak a csóri gyermekekkel. Háromszáz iskolás fiú és lány között osztották szét ruhákat, könyveket, írószereket és cukorsüteményeket. A megajándékozott gyermekek közül egy kis lányka mondott köszönetet a grófnők jószágáért kedves szavakkal.

Birtokvétel. Gréber Zoltán szondi (Bácska) megvásárolta Fiáth György dr. árv. ülnök 1200 holdas birtokát, az Abához tartozó Fiáth Kajort. A birtok vételára holdanként 650 korona volt. A megvásárolt birtokon Gréber Zoltán egyik fia fog gazdálkodni.

Közzgyűlés a városaházán. A város jövő évi költségvetése került sorra. 1 millió 248 510 kor. megszavazása vagy meg nem szavazása. Természetes, hogy ez iránt a bizottsági tagok — nem érdeklődtek. Érdeklődtek a polgármester, meg városi tanács, a mely azt elkészítette. A bizottsági tagok nem a város ügyei iránt, hanem a személyi változások iránt szoktak érdeklődni. A tisztviselőknél kivül 35 bizottsági tag vett részt a közzgyűlésen — 120-ból.

A legközelebbi rendes közzgyűlés nov. 21-én lesz, a mikor az általános bizottsági tagválasztások idejét fogják kitűzni. Október 31-én rendkívüli közzgyűlés lesz a folyó ügyek elintézésére.

A polgármester felolvasta Zichy János gróf miniszter köszönő levelét, a melyet a város hoz edesanyja halála alkalmából küldött részvétnyilvánításért.

Pető Miksa telekeldarabolási ügyét név szerinti szavazással elintézte a közzgyűlés.

A fejerme gyei és székesfehérvári muzeum javára a közzgyűlés 500 koronát megszavazott.

Az aggintézet jövő évi elemzésének föltételeit elfogadta a közzgyűlés.

A Szömörce-utcai iskola melletti ház

kor engedte meg Lipót, hogy a Csernovics Arzén, ipeki patriarcha vezetése alatt bejött szerbek a végekből a megirtult városi lakosság pótlására az ország belsejében is letelepíthetők legyenek. És hogy náunk jelentékeny számban voltak, mutatja a székesfehérvár-budai szerb püspökség elnevezése. Templomuk és parochiájuk még ma is megvan, emléküket őrizi a Rác-város elnevezés is, de különben kivesztek, a kik pedig fennmaradtak, nyelvben, szokásokban sőt vallásban beolvadtak Székesfehérvárnak időzöserint egységes lakosságába.

Székesfehérvár lakossága, miként látjuk, nagyon heterogén elemekből alakult ki és bár ez idő szerint teljesen magyar, magyarsága egészen más elemekből épült föl, mint Fejerme gyéé. A megye magyarsága a megmaradt elemekből és a felső dunamelléki meg nyugati megyék bevándorlóiból szaporodott föl, míg székvárosáé idegeneknek a megmagyarosodása. Innen az az etnografiai különbség is, mely a város és megye lakossága között megvan. A megmagyarosodás azonban gyökeresen sikerült. Es ha keressük e jelenségnek okát, a környék magyarságának befolyása mellett ezen a helyen, a hol az Árpádokat koronázták, ahol a legmagyarabb királyok halmvai szentelték meg a földet, tán a multak varázshatalma is közreműködött. Ez adta meg földjének azt az erőt, hogy aki rajta áll és levegőjét szivja, az lassanként mindenestül beolvad a nemzet testébe és bárhonnan jött is, az asszimilációnak ellentállni nem képes. Rövid előadást mint nemzeti nevelésnek a földrajz terén képviselője, azzal az óhajtsással fejeztem be, bár volna még szép hazánk minden vidékének ez az áthasónító képessége és akkor mihamar egységes nemzet lehetnénk.

megvételel a közzgyűlés 12 ezer 26 kor.ért a jövő üléssre halasztja.

A Nagy Sándor-féle végrendelet soráról, Kisteleki Károly dr. főügyész tett jelentést. A földkelet, 18000 holdat, 860 ezer koronáért eladták (holdját 660 koronáért) azonnal eladták a fölsterelészt az idei termést, most már csupán az élő állatok eladása van hátra. Mindez összesen 1 millió 500 ezer koronát tesz ki, a melyből 1/13 rész az árva-házat 15 rész a kórházat illeti. Megoldást nyert a Nagy-Zsigmondról maradt 370 hold kérdése is. Ezért 340 ezer koronát kapnak az örökösök. Nagy Zsigmond özvegye azonban haszonélvezője lévén e résznek, a többi örökös úgy óhajt vele kiegyezni, hogy 133 ezer 090 koronát kap s lemond egyéb igényeiről. A közzgyűlés ezen előnyös ajánlatot elfogadta. Nagy Sándor sirja fölé 2500 koronáért díszes emléket állítanak. (Helyeslés.)

Ezután következett a költségvetéstárgyalása Mokai Lajos szép bevezetése után. Saára Gyula dr. tartott hosszabb beszédet a város helyzetéről. Minderről legközelebbi lapunkban számolunk be.

A Képkiallítás holnap zárul — sétahangversennyel Pozsár Lajos zenekara játszik s azzal kapcsolatban tombola-játék lesz, amelyen képeket fognak kisorsolni. A tárlat, — jelezhetjük — nem keltett akkora figyelmet, amekkorát megérdemelt volna a látogatók, sem a képvásárlás nem elégítheti ki a tárlatot rendező művészembereket, akik végre is kezdők és támogatásra szorulnak. Eddig képeket vásároltak: Széchenyi Viktor gróf, főispán, Szüts Jenő alispán, Streit Ferenc irodáigazgató, Kelemen Béla főreális igazgató, Bauer Antal mérnök, Vajda Kálmán dr. ügyvéd, Takácsi Jenő főhadnagy stb. A főgimnázium tanulói szerdán délután Philipp István rajztanár vezetésével meglekintették a tárlatot.

A vármegye kavicszállításai. Ma bontották fel a vármegyén a kavicszállításokra beadott ajánlatokat. A következök terjesztettek be költségvetést: Bernstein és Kaldor (az egész uthalozatra), Tuba István venecéi kisközada, Berger Miksa körorshelyi szállító, Izing László bicskei kisközada és Schwarz Nándor nadapi jegyző.

Hivatal vizsgálat. Ujházy Sándor, kir. főügyészlehettes tegnap Vaira utazott, hogy ott a járásbírószag hivatalaiban és a foházában vizsgálatot tartson.

A munkásbiztosító pénztár választásai márciusban zajlottak le a szociáldemokraták nagyművű visszaéléseivel. A választást a keresztény szociálista szakszervezet vezető-sege megfőllebbzte s ennek következtében a választás az állami munkásb. hivatal szaszas vizsgálatát vontta maga után. A vizsgálat eredménye az, hogy a kifogásokat nagy rész helyén valónak találták s Cservenka Miklósnak, a szociáldemokrata pártitkárr okvetetlenkedőjének közzgyűlési kiküldötté való megválasztását megsemmisítették, mert megválaszthatóságának jogalapja hiányzott. Ebből kifolyólag Cservenka az igazgatósági tagságtól és az elnökségtől is elesett. Testvér lapunk az Ujlap bőven ismereti a megsemmisítő határozatot.

Kórházi választmány ma d. e. 10 órakor tartott ülést a vármegyházán. Az ülésen Szüts Jenő alispán elnököt. Az ülés egyetlen tárgya volt a kórház biztosítása. A biztosítást ujra a Foncier. Biztosító Társasággal kötötték meg.

Welche Wendung! Minő változás! Az egyik fővárosi lap írja következöket:

Két óra hosszágú tart a kocsit a gyűjtőfoházba. Ott először a nacionalist írják be a kis irodában, aztán leviszik Haverda Mária a fürdőbe. Két felügyelőné gyökér kefével mosószappannal végigurolja a testét s a sötétlék angol ruha — a melyről csak a főtárgyalás elült mondja Haverda Mária, hogy: "harmadszor van rajtam" — nem kerül többé reá.

Durva vászong, szürke darócsoknya, ugyanilyen, a szoknyára egyszerűen reáhajló kabát, vászong fejkendő, a lábra kapca és bocskor — ez lesz a toaletje. A durva, különböző orvosságoktól foltos felhőnemű felvétele, ez minden más sorshoz szokott fogynak a lelki megrázkódtatás ideje.

Az a koporsószögelés pillanata. És holnap rapportra az irodába, aztán beosztják valami mühelybe varni.

No lám! A virágos májusban Szeged városában illatos csokrok üdvözlésével, zúgó éljenekkel, a förtető tömeg üdvözlésével fogadták a nagy Mariskát, a mindenki Mariskáját. Első Lengyel Zoltán 6 Fensége a nagyhatalmu Bródy Ernővel, Magyarország egyik legnagyobb fischálsával egyetemben usztak a boldogságban, hogy Mariska oldalán jobbról, illetőleg balról az asztalfőn helyet foglalhattak. Az emberek majd megbolondultak a Mariska kézírásáért: annyira, hogy rózsás ujjai szinte merevgöröcsöt kaptak a folytonos írástól. . . . Igaz, hogy Pesten már az állomás férhelynél kellett levegőhöz jutnia az abcugoló tömeg szorongatása miatt, de hát ez mégis csak sok. A csokrok illata — és a gyűjtőfogház avas levegője; Langyel Zoltán jobbjára — s kierendült hölgyek gyökérkéféje; angol szabásu toalettek, kocsikereké nagyságu gyönyörü kalapok — és darócruha, bocskor, meg vászongkendő! Biz ez fura változás! Szinte nem is hinné az ember, ha nem tudná.

Az Uránia tudományos színház folyó hó 29 és 30 án este 8 órakor előadást tart a Szent István-Teremben. Jegyek előre válthatók Krausz Verona dohánytőzsdéjében.

Sport. A Székesfehérvári Kerékpár Egy. let f. hó 16-án tartja záró versenyt 8 km. es távon, indítás d. u. 2 órakor a kettes km. res kötől a budai országúton, nevezési díj 1 kor.

Tűzoltó támadás a színházban. A székesfehérvári tűzoltóság érdekes gyakorlatozásra készül. Folyó hó 30-án este 8 órakor nagyszabásu mozi előadás lesz a színházban — 10 filléres jegyekkel. Tekintettel az alacsony árakra persze zsufolt házra van kilátás. Ezt a kedvező alkalmat használja fel a helybeli tűzoltó parancsnokság, hogy próbatámadást intézzen. Az előadás után t. i. éles ijedt hangon el fogják kiáltani: "Tűz van! menekülni!" Es a publikumnak menekülnie kell epnek rendje és módja szerint, mert a tűzoltó megtámadja az — égő színházat. Persze a próbatámadás sikerere nagyon alkalmas volna, ha a színházban ekkor nagy pánik keletkeznék. Az érdekesnek ígérkező próbatámadásokat Simon Sándor tb. rendőrökaptány tűzoltóparancsnok fogja rendezni.

A szinpártoló egyesület okt. 16-án d. e. fél 11 órakor tartja meg közzgyűlését a Vörösmarty-kör helyiségében.

Az iparosok és a rendőrség. Bizony sánta meggyőződésben leledzik sok iparosmester és nem küldi iskolába a — tanulókat. Dolgozzat vele vagy pedig felhasználja a háztartásnál s egyéb alkalmatlanságnál, de az iskolába nem küldi el rendszeren. Pedig micsoda pompás ipariskolát építtetett a város, milyen jól megy ott a tanítás, amint az iskoláról kiadott jelentésben olvassuk, s az iparos közzség még se tudja felérteni, hogy tanulni is kell a tanulóknak? Nemcsak cipőt, csizmát, papucsot, hordót, söprűt, kanalat, kannát, bögrét, asztalt, padot, házat csinálni, de tanulnia is kell. Mindinkább olyan világot érünk, hogy ezt be kell látunk. A rendőrség panaszkodik nekünk, hogy az iparosok nem küldik rendszeren iskolába a tanulóikat. Már feljelentések is történnék, egyszerre 8 db. Egy iparost tegnap meg is büntetett a rendőrség. Rendben van!

Halálozás. Özv. Kovács Jánosné folyó hó 14-én 91 éves korában elhalálozott. Temetése holnap d. u. fél 4 órakor lesz a Palotai-utcai gyászházból.

Átalakítások a színházban. Emleltettük már, hogy a színházban átalakításokat eszközölt a városi hatóság. Az átalakításokat közzgyűlési szempontok okolták meg. Elkünt a folyton kelemetlenkedő, söt rakoncátlankodó állóhely, amely 150 tapsonca volt berendezve s a 150 tapsonc helyet 30 ülőhellyel pótolták. A színházi sörcsarnokot szintén beosztották a helyette büffe

és cukrászda fog a színházi közönségnek rendelkezésre állani. Ez is elnyós változás. Kötelező lesz a ruhátár, vagyis minihogy a sörcsárnok is eltűnik — módjában lesz mindenkinek, elegánsan teljesíteni a teljesítendő. Ezek az újítások elkészültek a mindenestre jó benyomások a közlegő színészszonra.

Ügyvédi hírek. A székesfehérvári ügyvédi kamara közli, hogy Molnár Béla dr. ügyvédet Pápa székhellyel felvették az ügyvédek listájába és Perli Miksa áthalózása folytán a halaszthatlan gondnoki teendői végzésével Veressy Géza helybeli ügyvédet bízták meg.

A kolera járványról mind szörvényszerűen érkezők jelentése a vármegyére. Jelenleg még koleragyanus beteg sincs a megyében. A járvány elmúltával azonban megállapíthatjuk, hogy a kolerajárvány — előnyös volt közisztatási állapotaink s így közegészségügyi viszonyaink fejlődésére is. Erről szól az alább közlendő főorvosi jelentés:

A kolera elleni védekezés szeptember hónapban a vármegye közgazgatási és közegészségügyi hatóságának igazgatóján minden erejét igénybe vette. Az öt járás főszolgabírái a járárosokkal faluról-falura, házról-házra jártak és szigorúan ellenőrizték, hogy a közisztatásra vonatkozó miniszteri és alispáni rendeleteket a község és lakosság a legnagyobb pontossággal teljesítik. Igaz, hogy több alkalommal tapasztaltak a nép indolenciájából származó hiányokat, azonban a jó szó, majd a hivatali szigorúság, esetleg a büntetés, a közisztatási viszonyokat magas fokra emelték az egész vármegyében. A tiszti főorvos is végigjárta sok községet és különösen a kutyák tisztaságára, a járványkórházak felszerelésére volt figyelemmel. Azonkívül mint a védekezéshozzájárulást az állami közegészségügyi hatóságoknál jelent meg, hahem sokszor állapították ki a községekben a szükséges tettei kiszállítását stb. stb.

A bettyegyminiszterium kiküldötte, dr. Keresztes Pál közegészségügyi felfelgyelő, ezen intézkedésekért elismerését fejezte ki, hangsúlyozván, hogy ezek által volt lehetséges a koleraának lokalizálása. A közegészségügyi felfelgyelővel a tiszti főorvos is bejárta az adonyi járás néhány községét, különösen pedig az ivóvízhiány tette szükségessé a fűrészes kizsálást. Fűrészesnek tudva, levőleg ivóvíze nincs és a lakosság a holt Duna-ág vizét használja. Az artézi kut fűrésze iránt már régóta folynak a tárgyalások, de mindig eredménytelenül. A koleraveszedelem miatt a Duna miniszteri és alispáni rendelettel elzáratván, a község, bár nagy anyagi áldozatok árán, a szomszédos pusztákról hordta az ivóvizet és hajlandó volt ezen nehéz munkát tovább is teljesíteni, ha sürgősen artézi kuthoz jut a közegészségügyi felfelgyelő és a tiszti főorvos rágaszkodtak ezen kívánság teljesítéséhez, mert csakis így látták kizártnak, hogy a község a fertőzött Duna vizét nem fogja használni. A bettyegyminiszterium ugy intezkedett, hogy a Duna vizét felforralt állapotban lehet használni, de a felforraltásról a község intezkedjék az előjáróság személyes felelőssége mellett. Hasonló viszonyok vannak Szászhalombattán és az adonyi járás majdnem valamennyi községében, hol az artézi kut fűrésze igazán égető szükségesség.

A városházáról. Folyó hó 28 án d. e. 10 órákor értekezlet lesz a városházán a népszámlálás ügyében.

27-én az igazoló választmány tart ülést.

A Fejérmegyei Gazdasági Egyesület f. hó 17-én hétfőn ülést tart.

A Szent-György-kórház a múlt szept. hónapban 162 betegget vett fel s az előző hónapban felvett betegekkel együtt 320 egyéneknek nyújtott gyógykezelést. Ezek közül meggyógyult 153, javult 9, gyógyulatlanul eltávozott 1, meghalt 18. Az építési munkák száma 1614 volt, okt. 1-én gyógykezelés alatt maradt 139.

Az iskolás fiúk — lopnak. A múlt héten történt, hogy az Erzsébet-teljesor mentén lakó iskolás fiúk hozzájuk képest nagyszabású kopást manipulációt követtek el. A rendőrség hivatalosán így adja tudomásunkra az iskolás fiúk lopás ütvételét: „az iskolás gyermekek ahe-

lyett, hogy az iskolát rendszeren látogatták volna, a burtelapi lakosok baromfiakat lopkodták el s azt zsákba rakva a heti piacon potom árán eladogatták, az összegét elszórták és más élelmi cikkre költötték. A rendőrség mint gyermekbíróság fog intézkedni a tolvai csemeték felett, így a bír. így. Most pedig szeretnénk tudni a gyermekek szüleit, a nevét, hogy ide az újságba kiirhassuk, de — egyvel — sajnos nem rendelkezünk. Bűszkek, lehetnek derék fajankólira! Ezt engedélyt adunk nekik a nyilvánosság előtt is.

Révai Nagy-Lexikonát fölösleges a fővárosi könyvtárgyoktól megredelni, mert azt épügy szállítja. Kókner Péter udvari könyvkereskedő Székesfehérvárról, részletfizetésre is.

Meghívó. A Magyar Szent Korona Országai Vasutas Szövetség helybeli kerülete folyó hó 16-án vasárnap délután 4 órakor Deák Ferenc utca 16. szám alatti helyiségében rendkívüli közgyűlést tart, melyre a tagok tisztelettel meghívódnak.

Az „A” betű elűnt. Deák Dávid helybeli kereskedő (Kossuth-u.) felpanaszolta a rendőrségen, hogy a múlt éjjel üzletének oromzatáról leültök egy betűt. Az „Alapult” szóról az első betűt. Hogy ez a csinytevés, min alapult azt nem tudja sem a kereskedő, sem a rendőrség. Csak némi körülményi ismereteket. Az „Alapult” szó a földtől legalább 5 méternyre van, így a tettes azt vagy lóra, vagy pedig pózna segítségével tűntette el. A rendőrség keresi a „tettes-t”, de persze nem fogja megtalálni. Legjobb lesz bele nyugodni.

Je antés a termésről. Hübner Károly a város közgazdasági előadója jelenti:

A tengerivel bevett 5610 kat. hold kiterjedésű terület várható termése kat. holdanként 10 métermázsát számítva 56.000 métermázsára becsülhető.

A kerti vetemények legnagyobb részének tenyészideje már véget ért. A még fejlődésben levő zöldségfélékre kedvez az időjárás.

A bab és egyéb hüvelyesek betakarítását közepes eredménnyel befejezték.

A sarjatermést már letakarították, a behordás van még folyamatban, melyet az esőzés akadályozott. A mennyiség kielégítő volt, de a minőség nem a legjobb, mert a levágot fű nagyrészt az eső renden érte és kimosta.

Városi legeleink a kedvező időjárás hatása alatt ismét felujult annyira, hogy a kijáró jóság táplálékot is talál rajta.

Amogy is gyenge gyümölcsészetünk tavaszi fagyok, nyári viharok, nagymértű fergesedés és hullás következtében említésre érdemes eredményt nem adott. Kisebb termést csak az alma és dió adott.

Munkáviszonyaink állandóan rosszak, magas munkabérről is nehéz napzámosni kapni.

Jelöltem befejezősekör örömmel kell megemlékeznem azon nagy közgazdasági jelentőségű biró mozgalom befejezéséről, amely a Fejérmegyei Gazdasági Egyesület támogatásával a Fejérmegyei Cukorgyár Részvénytársaság megalakulását eredményezte.

Bár a cukorgyár nem városunk területén épül fel, miután itt a gyár üzeméhez feltétlenül szükséges negymennyiségű vizszükséglet fedezhető nem volt, mégis városunk gazdasági életének is nagy előnyököt biztosít egyrészt azért, hogy egy új nagy jövedelmét adó termelési ágának, a cukoripartermelésnek felkarolását teszi lehetővé, másrészt pedig az állattenyésztésnek a mainál nagyobb mértű kiterjesztését eredményezheti, mert a gyár közelsége lehetővé teszi gazdasáinknak a cukorgyártás mellékterméneinek: répaszelet, melasse, mésziszapnak, mint kitűnő állati takarmányanyagok olcsó és biztos beszerzését.

Fix fizetés és magas jutalék mellett alkalpazunk vidéki ügynököket, sorsjegyek részletfizetésre való eladásához. Havonkint elérhető jövedelem 300—600 korona. Hecht Bankház Részvénytársaság, Budapest Ferenciek-tere 6.

Hulla a Dunában. Földi Lajos érdei molnársegéd a Dunából egy elegáns női hullát fogott ki. 20—25 éves urias kinézetű nő hullája. Minthogy kiterőszak nyomai nem láthatók rajta, kétségtelemmé válik, hogy öngyilkosság folytán került a Dunába. Minégy 8—10 napig lehetett már a vízben, fölismerhetetlenül, egyetlen egy ismerős könyvullatása nélkül Erdén adták át az anyaföldnek.

Baleset. Kovács József zichyújfalusi lakos leesett a padlásról és súlyos sebesüléseket szenvedett. A Szent-György kórházban ápolják.

Botlás. A Vasutas-Szövetség Deák-Ferenc utcai cipésműhelyének ablakait a mára viradó éjjelen betörték s az üzletből elvittek 9 pár cipőt 180 korona értékben. A rendőrség nyomozást indított.

Beszart iskola. Az urhadi iskola bezárását a fellépett toroklob miatt elrendelték.

Állatbetegségek. Pázmándvn a lépfene, a Kálóhoz tartozó Nagyhörcsög-pusztán a sertésvész megszűnt.

Tűz gyerek játékból. Csákvárról közlik velünk: Folyó hó 11-én, d. u. fél 3 órakor tüzet jeleztek a csákvári harangok. Kigyuladt Bője István udvarán az ői s a felcsapó lángok csakhamar annyira veszedelmesek váltak, hogy nagy tűzveszedelem volt keletkezésében. A csákvári tűzoltóság agitása azonban megakadályozta a veszedelmet. A tűzvizsgálat alkalmával kintült, hogy a tüzet egy 9 éves gyermek okozta, akit az iskola udvarán tanítója jelenlétében hallgattak ki. Találtak nála szivararabot, tengeri haját és egy papírba göngyölt, gondosan rejtgetett cigarettát. A tengeri hajából is valószínűleg — cigarettát akart csinálni. Derék, jól nevelt fiú!

Piaci árak.		
Buza	20:40	20—
Rozs	14:20	14—
Zab	15:40	15:20
Árpa	12:80	12:20
Tengeri	13:60	
Búzaliszt	35—	
Középféher	32—	
Rozslizt	28—	
Középminőségű	24—	
Burgonya	6:80	6—
Kóro	24—	
Széna	6—	5:80
Szalma	5:60	3—
Takarmányszalma	4:60	4:20
Alomszalma	4—	
Marhahús	1:35	
Disznózsir	1:80	
Bor	—:40	
Tűzifa (kemény)	11—	

SZABO és TARSÁ
 Mest: Budapest, V., Báthory-u. 22. azelőtt Gyár-u.
 Arjegyék ingyen. Eredeti svéd „Ollinder” vedjegyezett nyersolaj motor.

Vedjegyzett „Ollinder” nyersolajmotorok csak nálunk kaphatók. Legmezeibbmenő jótállás. A levelezést kérjük nem a Gyár-utca, hanem **Báthory-utca 22. szám alá** címezni.

„Keil-Lakk“-nál jobb máz nincsen
Asszony mondja: ez a kincsem!
A padló úgy fénylik tőle
Nem is kell sok máz belőle:
Kevés munka, semmi kín,
Barna, vagy porszürke szín,
Figyelmet csak arra tegyen,
Hogy az mindig „Keil-Lakk“ legyen
Ajtó, mosdó, ablakpárkány
Oly fehér lesz mint a márvány,

Ha „fehér Keil-Lakk“-ot veszünk,
S vele mindent jól befestünk.
Konyhabútor, asztal, szék,
Itt van „Keil-Lakk“ azurkék,
Kertibútor-t fessünk zöldre,
Gyermekeknek öröme.
„Keil-Lakk“-ból van minden szín,
Kék, piros, zöld-rozmárin.
Szóval: ház vagy nyárilak,
Mindig legyen ott „Keil-Lakk“!

Mindenkor kaphatók:

Flits Pál és Langraf Gábor és Fia cégnél, Székesfehérvárott.

Bicske: Keller Szilárd.
Devecser: Böhm József.

Sárbogárd: Braun Miksa.
Veszprém: Bakos Kálmán.

A helybeli légszuszgár a legjobb minőségű sziléziai darabos gázkészémből előállított

COAKS-át

ajánlja métermázsánként 4 korona árban a gyártelepen.

A ki legalább 3 métermázsát vesz egyszerre, annak a coaks-ot díjmentesen hazaszállítjuk (a ház kapujáig). Az ugyanilyen készémből előállított KÁTRÁNY ára métermázsánként 6 korona a légszuszgárban, előzetes készpénzfizetés ellenében. Egész vagonrakomány rendelése esetén kedvezményes ár megegyezés szerint.

Kátrányunk nagyon alkalmas szőlőkarók festésére és mindenemű fának konzerválására.

A székesfehérvári légszuszgárgyártási társulat igazgatója:

MRAZ W.

**Ha fáj a feje és korpás!
Ha hull a haja és zsíros!**

mosassa fejét Schampooinggal és Petróllal.
(Ondolálás) hajhullámozás, (Manicure) körömpótlás, — hajszőkítés és hajfestészet.

Olcsó szabott árak

Nagy raktár hajfonatokban
5 koronától feljebb.

Az összes női hajmunkák — diszfésűk, hajcsatok és hajtűk állandó nagy raktára.

Koronafi K. és fia

főhercegi kamarai fodrászoknál
Nador-utca 13.

Rendkívüli árleszállítás!

Tisztelettel van szerencsénk a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a külföldön bevásárolt áruk már megérkeztek és azokból minden héten más és más tárgyak Nador-utcai üzletünk kirakataiban mélyen leszállított árak feltüntetésével láthatók.

De miután ezen leszállított árak csak addig tartanak, míg a cikkek kirakatainkban láthatók, ajánljuk a n. é. közönségnek, hogy e ritka kedvező alkalmat minden egyes esetben saját előnyére felhasználja.

**E hó 25-től kezdve október hó 2-ig
mélyen leszállított árak**

mellet gyümölcs-készletek vannak a kirakatba kitéve és pedig carlsbaai szép porcelán, 6 személyes készlet már 75 kr-tól kezdve.

Dus választék feltűnő szép és rendkívül olcsó chinaezüst tárgyak, órák és lámpákból, továbbá ebédlő, teás, kávé, gyümölcs, compót, licőr, sörös, de főképp mosdókészletekből.

Legjobb villanykörték itt kaphatók, egyedüli elárulás fel nem robbanható asztali lámpákból.

Képerkezést legolcsóbban elvállalunk, nagy választék új Bidermájer mintákban.

Grosz József és fia.

Hirtling-Kálmán

fűszer, csemege, cukor, kávé, ásvány, bel és külföldi borok és pezsgő különlegességek nagyraktára.

Székesfehérvár, Nador-utca

a zirci-templommal szembe Krén-vaske-
reskedése mellett.

Telefon 207 szám. Telefon 207 szám.

Naponta friss bel és külföldi gyümölcsök. Oriási választék bel és külföldi halak, sajtok, likörök, cognak, pezsgő és borokban.

Olcsó árak és legpontosabb kiszolgálás,

Vidéki megrendelések a leggyorsabban intézettek el.

Balatonfüredi elsőrendű csemeszőlő, méz-
edes, 5 kilós posta kosár 3 korona 80
fillér. 1 kilo 64 fillér.

Friss felvágottak.

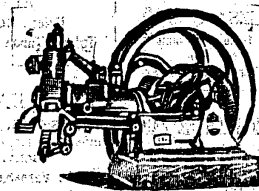
1 kilo kristály cukor 88 fillér.

1 liter neszméyi bor 72 fillér.

*Gyorsan pusztul a bőr s ezt Ön
bőrje,
Ha Fernolendit NIGRIN-jét nem
használja.*

Drezdai Motorgyár részv. társ.

Németország egyik legrégebbi és leg-
nagyobb motorgyára.

Szállít szakkörökben elismert legjobb gyártmányu.

Benzin-, Nyersolaj-, Gáz-, Petroleum-
motorokat és locombilokat

— valamint szivógázmotorokat —

MEGLEPŐ UJDONSÁG!

ÉGYETEME GENERATORUNKKAL

a tényleges loerő

óránként csak kb. 1 fillérbe kerül

Vezérképviselet:

Gellért Ignác és Társa

Budapest, Teréz-körút 41. Telefon 12-91.

Legmesszebbimű jóállás Kedvező fizetési feltételek.

Olcso, szolid, szabott arak. Knazovitzky Bela Olcso, szolid, szabott arak.
 divataruhaza ajanlja 6sz1 ujdonsagait:
 Borsalino, Gyukits, Habig kalapok, Kobrak, Tip-Top, valodi amerikai cipok, oroszlanvedjegyu fehernemuek.
 Noi kotott felsokabatok 10 K-tol Felselyem ferfi es noi esernyok 4 K-tol Trier gombos noi keztyuk 35 filltol
 Noi sapkak 4 " Kotott teii soknik 40 filltol Gyermek borcipok 1-70 "
 Posztó és sárcipók, szörmeáruk.

ZILZER MANÓ
 férfi-, nő- és gyermekruha raktára
 Székesfehérvár, Zsigyeny-Marich-utca.
 Állandóan nagy raktáron mindenféle
 férfi-, nő- és gyermekruhák
 egyezmény
 pápi öltönyök,
 Ferenc József-kabát,
 köpenyek (havelok)
 bőrkabátok, utazóbundák
 raglan-felöltők, kabátok.

VÉDJEGY.
EREDETI SINGER VARRÓGÉPEK
 Az eredeti Singer-varrógépek valodi áruak és ezen védjeggyel ismertek fel.
FIGYELEM!
 Azon varrógépek, melyeket más kereskedők árusítanak és forgalomba hoznak, mind a régi SINGER-féle varrógépek utánzatai. Ezek természetesen nem eredeti SINGER-varrógépek s nem is a SINGER-varrógép részvénytársaságtól származtak, — miért is ügyeljünk a védjegyre, mert csak ezen védjeggyel ellátott varrógépek a valodi, eredeti SINGER-gépek.
SINGER Co.
 varrógép részvénytársaság Bognár-u. 2.
 — SZÉKESFEHÉRVÁR. —
 Nádor-utca Töltényi-féle ház.

Székesfehérvári utmutató.

<p>Fűszer: FLITS PÁL FIA fűszer és csomogó üzlet Nádor-utca 4.</p> <p>SZIGETHY TESTVÉREK közvetlen hávébehozatala és fűszer csomogó kereskedők Kossuth-utca.</p> <p>Keresztény fogysz. szövetkezet Szégyeny-Marich-utca. Fiók üzlet Zámoly-utca.</p> <p>BRUZZSA GYÓZÓ fűszer, festék és liszt-kereskedő Széchenyi-utca 88 sz.</p> <p>IJ. GRÖNSCHNEK JÁNOS fűszer-, liszt-, vegyeskereskedő Székesfehérvár, Halász-utca 1.</p> <p>Cukrász: BINDER GYULA Városház-tér 5 sz.</p> <p>Divat: Keresztes Zsigmond divat áruház Városház-tér.</p> <p>FALVAY FERENCZ úri és női divat Kossuth-utca.</p>	<p>KOVÁTS ANTAL úri és női divat Városház-tér.</p> <p>VARGA ISTVÁN női szabó műterem Jókai-utca 20 sz.</p> <p>Singer Co. varrógép részvénytársaság ajánlja eredeti varrógépeit Nádor-u. Töltényi-féle ház.</p> <p>Rehorska Vilmos műfestő és vegyészintézet Üzlet: Háltér 1. Telep: Tobak-utca 21 sz.</p> <p>PAPP KÁROLY utóda Szalatkovszky József műhelyem festő vegyészintézet Üzlet: Városház-tér 5 sz. Telep: Palotai-utca.</p> <p>AUERBAH JÓZSEF mosó intézete Jókai-utca 10 sz.</p> <p>NAGY IGNÁCZ mosó intézete Lakatos-utca 10 sz.</p> <p>Férfiszabók: KISS ANTAL Kossuth-utca 4 sz.</p>	<p>Cipészek: POLLÁK REZSÓ férfi és női cipész Nádor-utca 7.</p> <p>Fürdő: ÁRPÁD-FÜRDŐ Kossuth-utca.</p> <p>Különfélék: PETE GYULA fényképész Várkor-ut 28 sz.</p> <p>KLÖKNER PÉTER cs. és kir. udvari könyv-, zenemű, papír és fényképező cikkek kereskedése. Nádor-utca.</p> <p>HEILMAN SÁNDOR könyvkötészet Szent Imre-utca 1.</p> <p>HEIN MÁRTON hangszerkészítő Kossuth-utca 2 sz.</p> <p>PAPP LÁSZLÓ vaskereskedő Szégyeny-Marich-utca 1.</p> <p>IZINGER KÁROLY szlijgyártó Kossuth-utca 5.</p>	<p>KÜMMEI BÉLA mű és kereskedelmi keréskészítő Kossuth-utca. Telep: Kert-utca.</p> <p>BAKOS JÓZSEF kádármeister Malom-utca 6 sz.</p> <p>KOVÁCS GYÖRGY kocsiagyártó Fazekas-utca.</p> <p>GERVEIN MIHÁLY kovácsmeister. Készít mindennemű új és divatos kocsikat. Vörösmarty-tér 1.</p> <p>KÖNIG KÁROLY késműves és kőszőrűs Városház-tér.</p> <p>KÖNIG JÓZSEF késműves és kőszőrűs Kossuth-utca 7.</p> <p>Vendéglők és kávéházak: BÁRNAI IGNÁCZ Magyar Királyhoz címzett kávéháza és szállodája Nádor-utca.</p>	<p>Özv. Emhecht Gyuláné Dráher féle sörcsarnoka Bank-utca 1 sz.</p> <p>GÁRDOS ZSIGMOND „Korzó kávéház” Nádor-utca.</p> <p>IFJ. HÉJJ IMRE Arany Ponty vendéglős Háltér 3 sz.</p> <p>KUNTNER JÓZSEF beszálló vendéglős Palotai-utca 33 sz.</p> <p>Építők: SZABÓ JÓZSEF építési irodája Várkor-ut 43 sz.</p> <p>Vanka Testvérek ácsmesterek Palotai-utca 71 sz.</p> <p>STREIT JÓZSEF ácsmeister Palotai-utca 57-59 sz.</p> <p>KISS KÁROLY építési irodája Szűnműve-utca 10.</p> <p>PEHAKKER ANDRÁS építési vállalkozó Csonka u. 9 sz.</p>	<p>Asztalosok: FÜSTER LAJOS mű asztalos Megyeház-utca 15 sz.</p> <p>BODA GYULA épület és butor asztalos Lövöde-utca 12 sz.</p> <p>Lakatosok: KILI JÁNOS épület és műlakat cs Ósz-utca 21 sz.</p> <p>KOVÁTS JÁNOS géplakatos műhelye Háltér 9 sz.</p> <p>Festők: GERLITS JÓZSEF és FIA szobafestő és mázoló Jókai-utca 2 sz.</p> <p>Schmölitz László cím-, szobafestő és mázoló Vásár-tér 17. sz.</p> <p>GUTMANN L. és FIA szoba-, cím-címer és faneműfestő. lakik Négy György-utca 7.</p> <p>Temetkezés: HERMANN KÁROLY és TÁRSA „Kegyelet” temetkezési vállalat Kossuth-utca.</p>
---	--	---	---	---	--

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában Székesfehérvárott.